

مسئولیت بین المللی دولت‌ها در قبال

حملات سایبری

تألیف:

نا خلیل زاده

انتمایه: حقوق بین الملل



مجمع علمی و فرهنگی مجد

عنوان و نام پدیدآور	: مسئولیت بین‌المللی دولت‌ها در
مشخصات نشر:	قیال حملات سایبری / مونا خلیل زاده
شابک	: تهران، مجلد، ۱۳۹۳.
موضوع	: ۹۷۸-۶۰۰-۱۹۳-۲۰۷-۶
موضوع	: جرم‌شناسی
موضوع	: کیفری -- ایران
موضوع	: جرایم رایانه‌ای
زده‌بندی کنگره	: KZ۷۰۰/۸:۴۱۳۹۳
رده‌بندی دیویی	: ۳۴۵/۰۲۳۹
شماره کتابشناسی ملی	: ۳۵۳۵۷۹۹

هرگونه تکثیر کامل یا قسمتی از کتاب بدون اجازه پدیدآورنده، خلاف قانون، شرع و اخلاق است.
موارد تخلف را به دفتر مرکزی مجد گزارش فرمایید.

مسئولیت بین‌المللی دولت‌ها در قبال حملات سایبری

تألیف: مونا خلیل زاده

انتشارات مجد

چاپ اول: ۱۳۹۳ تعداد: ۵۰۰ نسخه

قیمت: ۹۰۰ تومان

حق چاپ محفوظ است. تخصص به «مجد» است.

دفتر مرکزی:

تهران، میدان انقلاب، خیابان وحیدنظری، تقاطع خیابان ۱۲ فروردین، پلاک ۱۰۸

تلفن و دورنگار: ۶۶۴۹۵۰۳۴ - ۶۶۴۹۵۰۳۳ - ۶۶۴۹۵۰۳۲

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۱۹۳-۲۰۷-۶

ISBN: 978-600-193-207-6

شعبه فروردین: خیابان ۱۲ فروردین، مقابل تعزیرات، پلاک ۲۸۳، طبقه دوم

شعبه اردیبهشت: خیابان اردیبهشت (متری جاوید)، تقاطع شهدای ژاندارمری، پلاک ۶۶۰۶۸۱

شعبه یزد: خیابان فرخی یزدی، مجتمع تجاری شقایق، طبقه هم کف - تلفن: ۶۸۶۷۰

www.majdlaw.ir

E-mail: majdlaw92@gmail.com

سیستم اشتراک پذیری «مجد»:

ارسال پیامک حاوی نام و نام خانوادگی و شغل (در صورت تمایل) به شماره ۳۰۰۸۷۷۶۷۷

فصلنامه حقوقی مجد با ارائه مقالات اساتید مهرز حقوق کشور به طور منظم منتشر می‌شود.

فهرست مطالب

مقدمه..... ۹

فصل اول: حقوق حاکم بر فضای سایبر..... ۱۱

۱-۱- مفاهیم مرتبط با حملات سایبری..... ۱۳

۱-۱-۱- تروریسم سایبری..... ۱۳

۱-۱-۲- جنگ اطلاعاتی..... ۱۶

۱-۱-۳- جرایم سایبری..... ۲۰

۱-۲- حمله سایبری..... ۲۵

۱-۲-۱- سیاست سازی واکنش های زمان صلح با حمله سایبری در

حوزه بین المللی..... ۳۴

۱-۲-۲- قبایل با جنگ هسته ای..... ۳۵

۱-۲-۳- اساس حقوق فضا و نظام معاهده ای قطب جنوب

..... ۳۶

۱-۳- آشنایی با بزرگترین حمله سایبری جهان..... ۳۸

۱-۳-۱- استونی ۲۰۰۷..... ۳۹

۱-۳-۲- گرجستان ۲۰۰۸..... ۳۹

۱-۳-۳- فرماندهی مرکزی ایالت های آمریکا ۲۰۰۸..... ۴۰

۱-۳-۴- عملیات آنورا ۲۰۰۹..... ۴۱

۱-۳-۵- کرم استاکسنت ۲۰۱۰..... ۴۲

۱-۳-۶- ویروس فلیم ۲۰۱۱..... ۴۳

۱-۳-۷- بررسی راهنمای تالین..... ۴۴

۱-۴- حمله سایبری به مخابره عمل متخلقاته بینالمللی..... ۴۹

۱-۴-۱- حمله سایبری به مخابره نقض حقوق توسل به زور..... ۵۰

۱-۴-۲- حمله سایبری به مخابره نقض اصل منع مداخله..... ۵۶

۱-۴-۳- حمله سایبری به مخابره نقض حقوق بشر دوستانه..... ۵۹

فصل دوم: مسئولیت بینالمللی دولتها و نحوه انتساب و جبران

خسارت در قبال حملات سایبری ۶۵

۱-۲- مسئولیت بینالمللی یک دولت ۶۷

۱-۱-۲- دامنه مسئولیتهای دولتی ۷۲

۱-۲-۲- مسئولیتهای ملی در عمل ۸۲

۱-۲-۳- مشکلات مسئولیتهای ملی ۸۳

۲-۲- انتساب حمله سایبری به یک دولت ۸۵

۳-۲- صلاحیت سرزمینی و حملات سایبری ۹۳

۴- تعیین محل ارتکاب جرایم در فضای سایبر ۹۵

۱-۴- بستر ارتباطات و مبادلات الکترونیکی ۹۵

۲-۴- بازار دسترسی به بستر ارتباطات و مبادلات

..... ۹۶

۵-۲- تعیین محل ارتکاب جرایم سایبری ۹۷

۱-۵-۲- مسئولیتهای رایانه ای به عنوان محل

ارتکاب جرایم ۹۷

۲-۵-۲- محل حضور بازگذار پیاده ساز شبکههای به عنوان

محل ارتکاب جرایم سایبری ۹۸

۶-۲- مسئولیت ناشی از فعل اشخاص خصوصی ۹۹

۱-۶-۲- مسئولیت ناشی از فعل افراد خصوصی ۱۰۰

۲-۶-۲- مسئولیت ناشی از شرکت های خصوصی ۱۰۱

..... ۱۱۱ خدمات اینترنتی

۷-۲- مسئولیت ناشی از عمل ارگان های دولتی ۱۲۱

۸-۲- جبران خسارت در حملات سایبری ۱۲۱

۱-۸-۲- توقف و عدم تکرار عمل متخلفانه ۱۴۱

۲-۸-۲- اعاده وضع به حال سابق ۱۴۳

۳-۸-۲- غرامت ۱۴۴

۱۴۷.....	۲-۸-۴-جلب رضایت
۱۵۰.....	۲-۹-واکنش نسبت به حمله سایبری
۱۵۰.....	۲-۹-۱-مقابله به مثل و اقدام متقابل
۱۵۱.....	۲-۹-۲-اقدام متقابل و دولت ثالث
۱۵۸.....	۲-۹-۳-شرایط اقدام متقابل
۱۶۲.....	۲-۹-۴-اصل تناسب و اقدام متقابل
۱۶۹.....	منابع و مآخذ
۱۷۸.....	فهرست منابع

مقدمه

یکی از اصطلاحاتی که به دوران امروزی اطلاق می شود «عصر اطلاعات» است. این عبارت متضمن روش های نوین جابجایی اطلاعات و اهمیت اطلاعات برای اداره امور دولت است. با پیدایش نرم افزارهای رایانه ای امکان بهره گیری از این پدیده در بخش های مختلف دولتی خصوصاً زیرساخت های اساسی فراهم گردید. با پیدایش اینترنت به عنوان محیطی برای اتصال شبکه های رایانه ای با یکدیگر این امر تسهیل گردید. تحت دولت الکترونیک نتیجه این پیشرفت بوده است. با این حال این فناوریهای بشری آسیب پذیری خود را به سرعت نشان داد و امکان مداخلات شرع در فعالیت های دولت در عرصه های مختلف از طریق شبکه های اینترنتی مطرح گردید. جامعه بین المللی شاهد حملاتی به اطلاعات رایانه ای در عرصه های بانکی، انرژی و هوایمایی بوده است. از این حملات نمونه می توان تحت عنوان «حملات سایبری» نام برد. با توجه به گستردگی این حملات، پیچیدگی و منافع متصوره در این حملات عموماً هدایت یک دولت در این حملات مفروض است. طرح مسئولیت دولتی که مرتکب حمله سایبری شد است اولاً منوط به اثبات نامشروع بودن این حمله از منظر حقوق بین الملل است. ثانیاً متناسب بودن حمله سایبری به دولت. لذا ابتدا به جایگاه سایبری در حقوق بین الملل اشاره می شود و سپس قابلیت انتساب آن به دولت بررسی می شود تا از این طریق بتوان روش جبران خسارات ناشی از حملات سایبری را از منظر حقوق مسئولیت بین المللی دولت ها را مشخص کرد.